

Impulz 2014

- **Juraj Šúst: *Zápas o kultúrnosť* (1, 19–24)**

- Vzdelanosť (...) je predpokladom toho, aby človek dokázal poznávať a rešpektovať realitu.
- V Cirkvi sú, a asi aj vždy budú existovať tendencie uzatvárania sa pred svetom alebo naopak splývania s ním. Dokonca sa zdá, že v tej miere, v ktorej katolícki vzdelanci rezignujú na kultúrny zápas o povahu kresťanskej kultúry, budú aj kresťania žiť svoj kresťanský život buď v izolácii, alebo naopak postupne v čoraz väčšom splývaní so súčasnou sekulárnou kultúrou. Keď slovenskí vzdelaní kresťania rezignujú na formovanie verejného priestoru, vzrastie príkry fanatizmus a aj folklórne kresťanstvo, ktoré od ostatnej spoločnosti odlišuje len zopár tradičných zvyklostí.
- V oficiálnych katolíckych médiách (Katolícke noviny, Lux, Lumen) zväčša absentuje kritická diskusia, azda preto, že by mohla jednoduchých ľudí zneistiť. Lenže aj pravdy viery, tak ako každé iné, ustrnú, ak nebudú mať možnosť odpovedať na reálny život veriacich, na pochybnosti a otázky aj mladších generácií. A podobne aj život viery, ak neprizná nové otázky i ťažkosti, tak sa vzdá možnosti čeliť výzvam, pred ktorými stojí. Rast vo viere predpokladá životaschopnosť, nie strnulosť.

- **Cyril Vasiľ: *Čo robí univerzitu katolíckou* (1, 55–68)**

- (...) Vo svete, ktorým otriasa etický relativizmus, do extrémov hnaný pragmatizmus, v ktorom sa strácajú bezpečné a univerzálne uznávané východiskové body, je potrebné mať pevné oporné body, ktoré poslúžia ako bezpečný sprievodca.

Pre veriaceho človeka, pre veriaceho univerzitného študenta i profesora sú takými bodmi Boží zákon, učenie Cirkvi, hlas svedomia. Ide teda o presvedčenie viery, že existuje objektívna pravda a že človek ju dokáže spoznať v spolupráci medzi prirodzenými schopnosťami ľudského umu a nadprirodzenou pomocou, ktorú mu Boh dáva cez početné formy svojho prejavovania sa v osobných i celofudských dejinách.

- **Pavol Kosnáč: *Rusko očami náhodného pozorovateľa* (1, 69–86)**

- **Fiodor Ivanovič Tutčev**

- Umom Rusko nepochopíš,
aršinom ho nemožno zmerať,
Rusko tu nie je na chápanie,
v Rusko možno iba veriť.
- (...) Katolicizmus, a ešte viac protestantizmus, pre ktorý pravoslávni nemajú pekného slova, je systém založený na analýze, filozofickej logike a dialektike. Každý problém sa snaží zatriediť, skúmať a poskytnúť odpoveď. Päť cirkevných prikázaní, šesť hlavných právd, kauzistické príručky morálnej teológie, na spoveď aspoň raz ročne, cez 1700 kánonov v Kódexe kanonického práva, a to ešte nie je jediný kódex. Stačí sa pozrieť na Tomáša Akvinského a jeho analýzu všetkého – máme tézu, antitézu, vyvrátenie antitézy, apológiu tézy a záver. Problém vyriešený, odpoveď poskytnutá, záležitosť uzavretá. Zaškatuľkované. Z toho pravoslávny tŕpnu zuby a obviňujú západné kresťanstvo a jeho rôzne verzie z legalizmu, povrchnosti a snahy napchať Boha do poučiek a logických rovníc. Pravoslávna cirkev nemá Sumu teologickú a sociálne učenie začína získavať písaný charakter vlastne až teraz. Pravoslávna cirkev vieru precituje, nesnaží sa ju intelektuálne uchopiť – v tomto je bližšie k východným náboženstvám – ide im o to: viac zažiť a zakúsiť než pochopiť. A také rozdiely je možné nájsť aj medzi ruskou a západnou spoločnosťou.

- **Alain Besançon: *Dostojevskij* (1, 87–102)**

- Dostojevskij z pôsobení malé zakonspirované skupiny studentů (Něčajevova skupina) předvídal, jaký by mohl být osud Ruska a světa, jestliže by ona kancerogenní buňka vytvořila metastáze v celém sociálním

těle. Z tohoto důvodu jsou *Běsi* jedním z největších románů, který byl kdy napsán, a jejich četba je proto pro inteligenci dvacátého století zcela neodmyslitelná.

- **Martin Luterán: *Pôvod a zmysel ľudských práv z pohľadu kresťana* (2, 95–102)**
 - V klasickom pohľade na ľudské práva sú práva napojené na objektívny morálny poriadok a úlohou štátu je ich iba „objaviť“, artikulovať, a tak chrániť. Úloha štátu nie je ľudské práva vytvárať.
 - Ak by ľudské práva nevyplývali z objektívneho morálneho poriadku, tak budú vyplývať z vôle väčšiny, čím sa vlastne poprie celý ich zmysel. Ak sú ľudské práva iba to, na čom sa zhodne väčšina, tak dnes môže byť ľudským právom X, a zajtra jeho opak. Ľudské práva sa tak stávajú predmetom politických sporov a strácajú svoju špecifickosť nadpolitických požiadaviek, ktoré každý uznáva ako objektívne dané, univerzálne.
 - Autori a signatári Všeobecnej deklarácie ľudských práv to mali, paradoxne, možno o to ľahšie, že boli všetci konfrontovaní s brutalitou druhej svetovej vojny. Zdá sa, že na pozadí tohto zla im bolo ľahšie vidieť, čo je skutočné dobro a čo si musí ľudstvo chrániť, ak má byť hodné svojho človečenstva. Možno je to oveľa ťažšie v dnešnej konzumnej spoločnosti, minimálne v západnom svete, keď sme si príliš zvykli, že osobné preferencie sú rozhodujúce pre fungovanie trhu, a začíname mať pocit, že osobné preferencie musia byť rozhodujúce aj v iných oblastiach. Ak však podľahneme tejto ilúzii, hrozí nám opäť to, že niekoho preferencia vyhladiť časť populácie sa stane väčšinovou preferenciou.
- **Lukáš Borzík: *Krčméry sa prihováral aj komunistom* (rozhovor Juraja Šústa a Jaroslava Danišku, 3–4, 28–39)**
 - Vnuknutie je len dôsledkom dlhodobejšieho procesu, človek musí byť na to disponovaný. Aj keď je často disponovaný presne naopak, akoby proti tomu skutočnému zmyslu. Ako bol Šavol disponovaný k tomu, aby sa stal Pavlom? Tým, že bol horlivý, i keď najprv v boji proti Cirkvi. Bojoval však v presvedčení, že obhajuje pravdu. V momente, keď sa mu zjavil Kristus, spoznáva pravdu a necháva sa vyviesť jej svetlom zo svojho omylu.
 - Sám nedokážem pravdu v jej celosti uchopiť, potrebujem druhého človeka, celé spoločenstvo, aby som s jeho pomocou dosiahol jednotu, ku ktorej som povolaný. Vtiahnuť ľudí do mnohovýstavnej jednoty spoločenstva je úloha – a vždy bola – pre proroka, ak chcete disidenta. Každý pridá svoje talenty.
 - Pravdu, ktorú poznávam skrze slovo, musím svojimi vlastnými rukami vyjadriť aj reálnym skutkom. Inak sa pravde vzdávam.
- **Timotej Križka: *Hľadám vnútornú slobodu* (rozhovor Juraja Šústa a Jaroslava Danišku, 3–4, 40–43)**
 - Pre mňa je zobrazením slobody kniha, v ktorej sú rozhádzané písmená. A na konci tejto knihy je len jedna veta: Sloboda neznamená bezhraničnosť. Dnes si každý slobodu predstavuje ako možnosť niečo dosahovať, za niečím sa hnať. Nemyslíme na svoje vnútro, ale na všetko okolo. Výsledkom je niečo nečitateľné. Ale existujú predsa isté pravidlá, ktoré sú dôležité aj pre slobodu. Čítame zľava doprava, napríklad. Nejaké pravidlo musí existovať, keby to tak nebolo, nemohli by sme si spoločne nič prečítať, rozumieť si. Sloboda neznamená bezhraničnosť, sloboda nie je anarchia. Sloboda ale musí vychádzať z niečoho pevného, z niečoho, čo človeka presahuje.
- **Michael Novak: *Prečo súhlasím s pápežom Františkom* (3–4, 113–125)**
 - **Ján Pavol II.: *Centesimus Annus***
 - Možno tvrdiť, že po páde komunizmu je kapitalizmus víťazným spoločenským systémom a že tento systém je cieľom úsilia krajín, ktoré sa pokúšajú o obnovu svojho hospodárstva a svojej spoločnosti? Je to vari ten model ktorý sa má navrhnuť krajinám tretieho sveta hľadajúcim cestu ozajstného ekonomického a spoločenského pokroku?
(...)
Ak sa termínom „kapitalizmus“ označuje ekonomický systém, ktorý uznáva základnú a pozitívnu rolu podnikania, trhu, súkromného vlastníctva a z toho vyplývajúcej zodpovednosti za výrobné prostriedky, slobody tvorivej činnosti človeka v ekonomickej oblasti, odpoveď je iste pozitívna, hoci by

bolo priliehavejšie hovoriť o „podnikovom hospodárstve“ či „trhovom hospodárstve“ alebo jednoducho o „slobodnom hospodárstve“. No ak sa pod „kapitalizmom“ rozumie systém, v ktorom hospodárska sloboda sa neviaže na taky pevný právny poriadok, ktorý slúži úplnej ľudskej slobode a ktorý hospodársku slobodu pokladá za zvláštnu dimenziu slobody s jej etickým a náboženským jadrom, odpoveď je potom rozhodne negatívna.

- (...) Ďaleko viac ľudí sa dostane z biedy metódami demokracie a kapitalizmu než akýmikoľvek inými spôsobmi.

Empirické dôkazy z rýchleho rastu vojnou zničených ekonomík v rokoch 1946–48 v Japonsku a Nemecku, ale aj v Singapure, Hongkongu, na Taiwane a v Južnej Kórei, ktoré sa vydali cestou demokracie a takou či onakou formou kapitalizmu – sú ohromujúce. Ale taktiež sa dá dosvedčiť, že väčšina z nás v Spojených štátoch, ktorých starí rodičia boli „biednym odpadom“ zeme, ale teraz, za pomerne krátky čas, sa naše rodiny radia medzi najbohatších ľudí na svete. Ako to bolo možné? Čo to bol za systém, ktorý to spôsobil, a aké sú jeho napodobnenia hodné tajomstvá?

Tí, ktorí chcú byť praktickí a úspešne lámať zostávajúce putá chudoby vo svete, by sa mohli učiť z toho, čo až doteraz funguje, rovno pred našimi očami.

- **Juraj Šúst: *O výchove v homosexuálnych rodinách* (3–4, 126–134)**
 - Občas sa stane, že si človek svoju hypotézu natoľko obľúbi, že realitu číta selektívne, len aby sa mu jeho hypotéza potvrdila. Skutočnosti, ktoré ju spochybňujú, zamlčuje a „nevidí“.
 - **židovské príslovie**
 - Polovičná pravda je celá lož.
- **Daniel Hevier: *Vnútrozem* (3–4, 170–172)**
 - zakaždým
keď
dlho
kráčam
rovno
Boh
mi skríži
cestu
aby
mal účasť
na mojom
blúdení